

Ústav obecné lingvistiky

Posudek OPONENTA na bakalářskou práci TOMÁŠE KRATOCHVÍLA

Koncové šva v nizozemštině

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Oponovaná bakalářská práce je přepracováním starší verze z roku 2018, již jsem – taktéž jako oponent – navrhoval hodnotit jakou dobrou; práce však nebyla autorem obhájena. Vzhledem k totožnému tématu a částečné textové shodě obou verzí využívám v aktuálním posudku části posudku loňského. Ve stručném hodnocení se zaměřím především na to, jak se autor vyrovnal s mými loňskými námitkami.

OBSAH

Oponovaná bakalářská práce je česky psanou studií k produkčním a percepčním aspektům fakultativní apokopy /n/ po šva, tj. $n > \emptyset \mid \partial \_ \#$, v potenciálně homofonních kontextech v nizozemštině. (Nederlandistika je autorovým druhým studijním oborem.) Práce má 54 stran, včetně nepočtené bibliografie a přílohy, a sestává z devíti kapitol, z nichž prvních pět je v zásadě úvodních: po vlastním úvodu (§1) představuje autor své výzkumné hypotézy (§2), dialektologickou a sociolingvistickou distribuci uvedené apokopy (§3), její strukturní kontexty (§4), a svou metodologii (§5). Jádrem práce je analýza výsledků vlastního empirického výzkumu, totiž jednoho experimentu produkčního (§6) a jednoho percepčního (§7). Po diskusní interpretaci výsledků (§8) následuje závěr práce (§9).

Výzkum vychází z toho, že v nizozemštině existuje běžná, byť fakultativní homofonie mezi tvary singuláru a plurálu u některých substantiv, např. *nomade* [noma:də] „nomád“ vs. *nomaden* [noma:də(n)] „nomádi“, a některých tvarů sloves, např. *leefte* [le:vdə] „žil/a“ vs. *leefsten* [le:vdə(n)] „žili/y“. Autora zajímá, a) zda se apokopa /n/ v číselně ambivalentních kontextech nějak kompenzuje v akustické kvantitě či kvalitě předcházejícího šva (odsud i titul práce), a v souvislosti s tím také, b) do jaké míry je ambivalentním tvarům číselná interpretace při percepci připsána na základě širšího strukturního (vč. sémantického) kontextu. Za tímto účelem pak konstruuje dva experimenty s rodilými mluvčími nizozemštiny. Výzkum hypotézu o akustické kompenzaci při apokopě /n/ nepotvrzuje, autor proto dochází k závěru, že číselná hodnota ambivalentních tvarů je recipienty interpretována na základě jiných než fonetických faktorů.

HODNOCENÍ

Pozitivně (nadále) hodnotím především skutečnost, že autor práce si vybral téma dosud odborně nezpracované (zde ovšem jako *nederlandista* a *nefonetik* vycházím jen z autorova vlastního tvrzení na s. 10–11, jež nemám apriorní důvod zpochybňovat) a provedl k němu vlastní empirický výzkum. Práce je přehledně a smysluplně strukturována, jazyková a typografická úroveň se – přes občasné nepřesné formulace a občasné chybějící tečky na konci vět – výrazně vylepšila. Oproti loňské verzi autor ku prospěchu práce přepracoval a prohloubil oddíly metodologické; odstranil většinu analytických a prezentačních pochybení,

Ústav obecné lingvistiky

kteřé jsem mu v loňském posudku vytýkal; a uspokojivě se vyrovnal i s loňskými otázkami k obhajobě. (K vyrovnání se s výtkami školitele se s dovolením nevyjadřuju.)

Jak už bylo uvedeno, autor dochází k závěru, že kategoriální hodnota homofonních, číselně ambivalentních tvarů je recipienty interpretována na základě jiných než fonetických faktorů. Byť analýza těchto faktorů není hlavním tématem práce, vyznívají mnohé, ne příliš rozvedené odkazy na „vliv sémantiky“ a „přirozené znění“ poněkud nerigorózně. Typické jsou následující formulace: „pravděpodobným vysvětlením tendence uvádět jako odpověď plurálový tvar [je] opět sémantika slov, přičemž věty v nahrávce pravděpodobně zněly respondentům přirozeněji s plurálovou formou těchto slov“ (s. 46); „[j]e tedy možné, že vlivem sémantiky obou vět zněly věty respondentům přirozeněji se singulárovým tvarem slova“; „s největší pravděpodobností [se] jedná o rozhodování dle vlastního uvážení, především na základě sémantiky nejednoznačných slov a vět“ (s. 50). Slibná konfrontace poměru výskytů singulárové vs. plurálové interpretace číselně ambivalentních forem několika substantiv u účastníků autorova percepčního experimentu s poměrem výskytů singulárové vs. plurálové formy těchto substantiv v korpusu nizozemštiny, již autor provedl (byť dostatečně nevysvětlil a nezdůvodnil) v loňské verzi práce, je ve verzi současné vynechána a potenciální role frekvence redukována na větu „[o]pomenout nelze ani možnost vlivu očekávatelnosti jednotlivých tvarů na základě frekvence výskytu v jazyce“ (s. 50).

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

- V souvislosti s posledním odstavcem hodnocení prosím autora práce o úvahu nad tím, jakým způsobem by bylo možné využít data o korpusové frekvenci tvarů různého čísla pro analýzu nefonetických faktorů kategoriální interpretace číselně ambivalentních tvarů.
- Autor v závěru píše, že výzkum poukázal na „možné tendence“, jež „by mohly být potvrzeny nebo vyvráceny jinak navrženým, případně jinak zaměřeným výzkumem“ (s. 52). Prosím o úvahu nad tím, jak konkrétně by takový výzkum mohl být koncipován.
- Autor píše, že „někteří respondenti během testu poznamenali, že věta *Ik heb een kat die niet van water bang is*. „Mám kočku, která se nebojí vody“ není gramaticky zcela správná“ (s. 47), neuvádí však v čem. Prosím o vysvětlení.

ZÁVĚR

Posuzovanou bakalářskou práci **doporučuju** k obhajobě, a to vzhledem k tomu, že její autor provedl vlastní empirický výzkum k dosud odborně nezpracovanému tématu a v mnoha ohledech prokázal svou analytickou a prezentační kompetenci. Práci navrhuju hodnotit jako **velmi dobrou**.

Mgr. Viktor Elšík, Ph.D.
Ústav obecné lingvistiky, FF UK
Praha, 22. srpna 2019